

Gürsel, E., Düğmeci, F. (2018). "Yapısal Anlamda Türkiye Kişisel Verileri Koruma Kurumu'na İlişkin Bir Değerlendirme", R&S - Research Studies Anatolia Journal, Vol:1, Issue:2; pp:318-329

Anahtar Kelimeler: Kişisel Veri, Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Yapısal Özellikler **Keywords:** Personal Data, Personal Data Protection Institution, Structural Property

Makale Türü: Araştırma Makalesi

YAPISAL ANLAMDA TÜRKİYE KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU'NA İLİŞKİN BİR DEĞERLENDİRME*

Structural Evaluation of Turkey Personal Data Protection Institution

Ar. Gör. Esin GÜRSEL

Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi, İdare Hukuku Anabilim Dalı, esin.gursel@asbu.edu.tr, Ankara/Türkiye

Ar. Gör. Fatih DÜĞMECİ

Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi, İdare Hukuku Anabilim Dalı, fatih.dugmeci@asbu.edu.tr, Ankara/Türkiye

Makale Geliş Tarihi
05.06.2018

Revize Tarihi
09.07.2018

Yayınlanma Tarihi
30.07.2018

ÖZ

Günümüzde kişisel verilerin yayılımı teknolojik gelişmeler ile birlikte dünya çapında ivme kazanmıştır. Teknoloji, kişisel veriler vasıtasıyla kişiler arasındaki mesafeleri kısaltırken kişisel verilerin anonimleştirilmesini zorlaştırmaktadır. Teknolojik gelişmelerle birlikte birtakım hukuki, siyasi ve ekonomik sebepler kişisel verilerin sahiplerinin rızaları olsun ya da olmasın az bir maliyetle toplanmasına, kaydedilmesine ve depolanmasına sebep olmaktadır. Hukuki güvenliği tehdit eden, kişilerin gözetimini kolaylaştıran bu gelişmeler karşısında kişisel verilerin korunmasına yönelik gerekli tedbirlerin alınması önem arz etmektedir. Bu tedbirlerden biri de kişisel verileri korumaya yönelik ulusal kurumların oluşturulmasıdır. AB uyum sürecinin etkisiyle Türkiye, Ulusal Kişisel Verileri Koruma Kurumu'nu 7 Nisan 2016 tarihinde yürürlüğe giren 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ile kurmuştur.

ABSTRACT

Today, the spread of personal data has gained accelerate worldwide with technological developments. Technology makes it difficult to anonymize personal data while shortening distances between individuals through personal data. Together with technological developments, some legal, political and economic reasons cause the owners to collect, record and store at a low cost, whether they are the recipients of personal data or not. It is important to take the necessary precautions to protect personal data against these developments which threaten legal security and facilitate the supervision of persons. One of these measures is the establishment of national institutions to protect personal data. With the impact of the EU accession process, No. 6698 Law on the Protection of Personal Data entered into and the national Personal Data Protection Authority has established on April 7, 2016.

1. GİRİŞ

7 Nisan 2016 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ile "Kişisel Verileri Koruma Kurumu" Türkiye'nin idari teşkilatına katılmıştır. Türkiye'nin kişisel verilerin korunmasını konu alan uluslararası antlaşmalara taraf olması, ulusal düzenlemelerinde kişisel verilerin korunmasına ilişkin hükümlere yer vermesi, AB'ye üye olma sürecinde AB ile yasal uyum sağlamak istemesi bu kurumun ortaya çıkma sebepleri arasındadır. Ayrıca teknolojik gelişmelerin hız kazanmasıyla kişisel verilerin kontrolsüz yayılımı ve idarenin kişisel verileri gerektiği gibi korumaması kurumun ortaya çıkmasının diğer sebepleri arasında yer almaktadır.

* Bu makale 03-05 Mayıs 2018 tarihli 4. Uluslararası Hukuk Sempozyumu'nda sunulan "Yapısal Anlamda Türkiye Kişisel Verileri Koruma Kurumu'na İlişkin Bir Değerlendirme" adlı bildirinin genişletilmiş halidir.

Kişisel Verileri Koruma Kurumu'nun sahip olması gereken nitelikleri belirleyen uluslararası belge "Paris Prensipleri" olarak bilinen ilkelerin yer aldığı BM Genel Kurulu Kararı'dır. 2001 yılında yapılan Uluslararası Veri Koruma ve Mahremiyet Komiserleri Konferansı'nda alınan "Veri Koruma Otoritelerinin Akreditasyon İlkelerine İlişkin Karar" ise kişisel verilerin korunmasına ilişkin denetim kurumu öngören diğer bir uluslararası metindir. Karara göre; denetim kurumlarının özerk ve bağımsız, kanun çerçevesinde kurulmuş, yürütme organına doğrudan rapor sunabilen kurumlar olması gerekmektedir. Ayrıca karar, bu kurumların kişisel verilerin korunmasına yönelik yapısal yeterliliğe sahip ve uluslararası düzenlemelere uygun kurumlar olması gerektiğini vurgulamaktadır.

Kişisel Verileri Koruma Kurumu'na dayanak teşkil eden ve Türkiye'nin de taraf olduğu "181 Sayılı Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesine Ek Denetleyici Makamlar ve Sınırı Aşan Veri Akışına İlişkin Protokol" e göre ise protokolde yer alan kuralların taraf ülkelerin iç hukuklarında yer alıp almadığını denetlemekle görevli, tam bağımsız denetleyici kurumlara ihtiyaç bulunmaktadır. 181 Sayılı Protokol'ün getirdiği kurallara benzer kurallar AB'nin 95/45/EC Sayılı Yönergesi'nde de yer almaktadır. Bu yönerge yerini 25.05.2018 tarihinde AB'nin "Genel Veri Koruması Tüzüğü" ne bırakacaktır.

Bu makalede Kişisel Verileri Koruma Kurumu'nun kuruluş sebepleri, yapısı ve Türkiye'nin idari teşkilatı içerisindeki yeri saptanmaya çalışılmıştır. 7 Nisan 2016 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ile "Kişisel Verileri Koruma Kurumu" Türkiye'nin idari teşkilatına katılmıştır. Türkiye'nin kişisel verilerin korunmasını konu alan uluslararası antlaşmalara taraf olması, ulusal düzenlemelerinde kişisel verilerin korunmasına ilişkin hükümlere yer vermesi, AB'ye üye olma sürecinde AB ile yasal uyum sağlamak istemesi bu kurumun ortaya çıkma sebepleri arasındadır. Ayrıca teknolojik gelişmelerin hız kazanmasıyla kişisel verilerin kontrolsüz yayılımı ve idarenin kişisel verileri gerektiği gibi korumaması kurumun ortaya çıkmasının diğer sebepleri arasında yer almaktadır.

Kişisel Verileri Koruma Kurumu'nun sahip olması gereken nitelikleri belirleyen uluslararası belge "Paris Prensipleri" olarak bilinen ilkelerin yer aldığı BM Genel Kurulu Kararı'dır. 2001 yılında yapılan Uluslararası Veri Koruma ve Mahremiyet Komiserleri Konferansı'nda alınan "Veri Koruma Otoritelerinin Akreditasyon İlkelerine İlişkin Karar" ise kişisel verilerin korunmasına ilişkin denetim kurumu öngören diğer bir uluslararası metindir. Karara göre; denetim kurumlarının özerk ve bağımsız, kanun çerçevesinde kurulmuş, yürütme organına doğrudan rapor sunabilen kurumlar olması gerekmektedir. Ayrıca karar, bu kurumların kişisel verilerin korunmasına yönelik yapısal yeterliliğe sahip ve uluslararası düzenlemelere uygun kurumlar olması gerektiğini vurgulamaktadır.

Kişisel Verileri Koruma Kurumu'na dayanak teşkil eden ve Türkiye'nin de taraf olduğu "181 Sayılı Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesine Ek Denetleyici Makamlar ve Sınırı Aşan Veri Akışına İlişkin Protokol" e göre ise protokolde yer alan kuralların taraf ülkelerin iç hukuklarında yer alıp almadığını denetlemekle görevli, tam bağımsız denetleyici kurumlara ihtiyaç bulunmaktadır. 181 Sayılı Protokol'ün getirdiği kurallara benzer kurallar AB'nin 95/45/EC Sayılı Yönergesi'nde de yer almaktadır. Bu yönerge yerini 25.05.2018 tarihinde AB'nin "Genel Veri Koruması Tüzüğü" ne bırakacaktır.

Bu makalede Kişisel Verileri Koruma Kurumu'nun kuruluş sebepleri, yapısı ve Türkiye'nin idari teşkilatı içerisindeki yeri saptanmaya çalışılmıştır.

2. TÜRKİYE KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU'NUN KURULMASININ NEDENLERİ

Türkiye Kişisel Verileri Koruma Kurumu'nun kurulmasının sebepleri; teknolojik sebepler, hukuki sebepler, ekonomik sebepler, siyasi sebepler olarak dört ana başlık altında incelenebilecektir.

2.1. Teknolojik Sebepler

Günümüzde kişisel veriler, teknolojik gelişmeler ile birlikte dünya çapında hızlı ve kontrolsüz bir biçimde yayılmaktadır. Teknoloji, kişisel veriler vasıtasıyla kişiler arasında köprü kurarken kişisel verilerin anonimleştirilmesini zorlaştırmaktadır (Kişisel Verileri Koruma Kurumu, s. 2) (Ünver, 2016, s. 1). İnternet sitelerine yapılan üyelikler, mağaza indirim kartlarına yapılan başvurular, korumayı amaçladığı alanın dışında kayıt yapan güvenlik kameraları, banka işlemleri gibi günlük yaşamımızdaki pek çok faaliyet ile büyük miktardaki kişisel veri kimi zaman sahiplerinin rızası ile kimi zaman rızaları olmaksızın az bir maliyetle toplanmakta, kaydedilmekte ve depolanmaktadır (6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Hakkında Kanunun Big Data (Büyük Veri) ve İrade Serbestisi Açısından Değerlendirilmesi, s. 630) (Ünver, 2016, s. 1). Kişilerin gözetimini kolaylaştırarak hukuki güvenliğini

tehdit eden teknolojik gelişmeler ile kişisel verilerin korunmasına yönelik önlem alma fikirleri eş zamanlı olarak gelişmektedir. Bu gelişmelerden biri de kişisel verilerin korunmasına yönelik ulusal kurumların oluşturulmasıdır.

2.2. Hukuki Sebepler

Birleşmiş Milletler, Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü, Avrupa Konseyi, Avrupa Birliği gibi uluslararası toplulukların kişisel verilerin korunmasına yönelik düzenlemeleri mevcuttur:

Veri Koruma Otoritelerinin Akreditasyon İlkelerine İlişkin Karar (IDPPCC, 2001),

- 108 No'lu Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi (Council of Europe, 1981),
- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde Yer Alan İlgili Maddeler (Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı" başlıklı 8. maddesi vb.) (Council of Europe, 1950)
- 181 Sayılı Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesine Ek Denetleyici Makamlar ve Sınırı Aşan Veri Akışına İlişkin Protokol (Council of Europe, 2001),
- 95/46/EC Sayılı Kişisel Verilerin İşlenmesi İle İlgili Bireylerin Korunması ve Bu Tür Verilerin Serbest Dolaşımına İlişkin Yönergesi (25.05.2018 tarihinde yürürlükten kalkmıştır) (The European Parliament and The Council of The European Union, 1995),
- 2016/679 AB Genel Veri Koruması Tüzüğü (The European Parliament and The Council of The European Union, 2016),
- OECD'nin "Özel Yaşamın Korunması ve Kişisel Verilerin Sınır Ötesi Akışına İlişkin Rehber İlkeleri" (OECD, 2013),
- Birleşmiş Milletler'in "Bilgisayarla İşlenen Kişisel Veri Dosyalarına İlişkin Rehber İlkeleri" (European Data Protection Supervisor, 2018) vb.

Bu düzenlemeler taraf ülkelerde kişisel verilerin korunmasına yönelik bir ya da birden çok denetim kurumunun var olması gerektiğine işaret etmektedir (Kağıtçıoğlu, 2016, s. 78).

Hem otoriter rejimlerde hem de demokratik rejimlerde kişisel verilerin erişilebilirliği, hukuki güvenliği tehdit etmektedir. Bu bakımdan her bireyin kişisel verilerinin korunması hakkı bulunmaktadır (Turan, 2017, s. 3). İnsan onuru temeline dayanan bu hak kişisel verilerin işlenmesi nedeniyle bireyin maruz kaldığı riskler karşısında korunması anlamına gelmektedir. Kişisel verilerin korunması hakkı, özel hayatın gizliliği hakkından ayrı bir temel hak olarak ilk defa 2000 yılında AB Temel Haklar Şartı'nda düzenlenmiştir. Bu düzenleme 2009 yılında Lizbon Antlaşması ile bağlayıcı bir hal almıştır (Oğuşgil, 2014, s. 204) (Ünver, 2016, s. 6).

Kişisel verilerin korunması hakkını koruyan veri denetleme ve koruma kurumları, hukuki olarak ulusal insan hakları kurumlarının bir türü olarak nitelendirilmektedir (Oğuşgil, 2014, s. 204). Bu sebeple veri denetleme kurumları bakımından İnsan Haklarının Geliştirilmesi ve Korunması İçin Kurulan Ulusal Kuruluşların Statüsüne İlişkin İlkeler (Paris Prensipleri) rehber niteliğindedir (United Nation General Assembly, 1993). Bu ilkeler, uluslararası insan hakları kurumlarının yanında bunun doğal bir sonucu olarak kişisel verilerin korunmasına ilişkin ulusal kurumların da oluşturulmasında pek çok ülke tarafından esas alınmaktadır (Oğuşgil, 2014, s. 208).

2010 yılında yapılan Anayasa değişikliği ile Anayasamızın 20. maddesine eklenen, "Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir" hükmüyle kişisel verilerin korunması hakkı, anayasal bir hak statüsü kazanmıştır. Aynı zamanda bu hükümle devlet, kişisel verilerin korunmasına yönelik esas ve usulleri düzenleyen bir kanuni düzenleme yapmakla yükümlü kılınmıştır. Bu yükümlülüğün bir gereği olarak 2016 yılında Kişisel Verilerin Korunması Kanunu yürürlüğe girmiş ve Kişisel Verileri Korunma Kurumu oluşturulmuştur.

2.3. Siyasi Nedenler

Avrupa Birliği, kişilerin temel hak ve özgürlüklerini korumayı ve geliştirmeyi hedef alan yasal düzenlemeler yaparken aday ülkelere ulusal mevzuatlarını AB direktiflerine uygun hale getirme ödevi yüklemektedir (Ünver, 2016, s. 8). İnsan haklarını koruyan ve geliştiren kurumların bir türü olan Kişisel Verileri Koruma Kurumu kurma yükümlülüğü bu ödevlerden biridir. Türkiye AB üyesi olmaya aday bir ülkedir. Bu nedenle, ulusal mevzuatını AB mevzuatı ile uyumlu hale getirmelidir (Ünver, 2016, s. 15). Nitekim geçmişte, AB uyum raporlarıyla kişisel verilerin korunmasına yönelik yasanın ve kurumun eksikliği vurgulanmış; Türkiye'nin ulusal mevzuatının AB mevzuatına uyum sağlamadığı sıklıkla dile getirilmiştir (Ünver, 2016, s. 17). Bu eksikliğin giderilmesi amacıyla Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na ve Kişisel Verileri Koruma Kurumu'na ihtiyaç duyulmuştur.

2.4. Ekonomik Nedenler

İnternet kullanıcılarının ve web sitesi sayısının hızla arttığı günümüzde internetin sunduğu olanaklardan biri olan e-ticaret, dünya çapında hızla yaygınlaşmaktadır. E-ticaretin ülkelere sunduğu global ticaret ağı geleneksel ticaret anlayışından yeni ekonomiye geçiş sürecini hızlandırmaktadır. Bu bakımdan Türkiye'nin global ticaret ağına katılımının sağlanması, yabancı sermayenin iç pazara çekilmesi ve veri aktarımının güvenli bir biçimde gerçekleştirilebilmesi için kişisel verilerin korunması önem arz etmektedir (Ünver, 2016, s. 1).

Nitekim Avrupa Birliği, 95/46/AT sayılı Avrupa Yönergesi m. 25 ve m. 26 ile yeterli korumanın sağlanmadığı ülkelere kişisel verilerin transferini yasaklayarak bu ülkelerin global ticaret ağına katılımını engellemektedir (The European Parliament and The Council of The European Union, 1999) (Doğan, 2015, s. 21). Bu sebeple global ticaret ağına katılmak isteyen ülkeler kişisel verileri korumayı amaçlayan ulusal kurumlar oluşturarak idari teşkilatlarında değişiklik yapma yoluna gitmektedirler.

3. KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU'NUN YAPISI

6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ile kurulan Kişisel Verileri Koruma Kurumu, kurul ve başkanlıktan oluşmaktadır (KVKK, m. 19).

3.1. Kişisel Verileri Koruma Kurulu

Kişisel Verileri Koruma Kurulu, Kişisel Verileri Koruma Kurumu'nun karar organıdır. Kurul, dokuz üyeden oluşmaktadır. Kurulun beş üyesi Türkiye Büyük Millet Meclisi, dört üyesi Cumhurbaşkanı tarafından seçilmektedir.

Kurul üyelerinin görev süreleri dört yıldır (KVKK, m. 21/8). Ancak KVKK geçici m.1 ile bu kurala istisna getirilmiştir. KVKK geçici m.1/6 gereğince; *"İlk seçilen Başkan, İkinci Başkan ve kura ile belirlenen iki üye altı yıl; diğer beş üye ise dört yıl görev yapar"*. Görev süresi biten üyeler tekrar seçilebilecektir. Bir üyenin herhangi bir sebeple görev süresi dolmadan üyeliğinin sona ermesi halinde yeni seçilen üye önceki üyenin kalan görev süresini tamamlayacaktır.

3.1.1. Kişisel Verileri Koruma Kurulu Üyelik şartları

Bir kişinin Kişisel Verileri Koruma Kurulu'na üye olabilmesi için;

- Türk vatandaşı olması,
- Kamu haklarından mahrum bulunmaması,
- Türk Ceza Kanunu'nun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına ya da affa uğramış olsa bile devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık suçlarından mahkûm olmaması,
- Askerlik durumu itibarıyla; askerlikle ilgisi bulunmama, askerlik çağına gelmemiş bulunma, askerlik çağına gelmiş ise muvazzaf askerlik hizmetini yapmış yahut ertelenmiş veya yedek sınıfa geçirilmiş olması,
- 657 sayılı Kanun'un 53. maddesi hükümleri saklı kalmak kaydı ile görevini devamlı yapmasına engel olabilecek akıl hastalığı bulunmaması,
- Herhangi bir siyasi parti üyesi olmaması,
- En az dört yıllık lisans düzeyinde yükseköğrenim görmüş olması gerekmektedir (KVKK, m. 21/3).

3.1.2. Kişisel Verileri Koruma Kurulu Üyelerine Sağlanan Güvenceler

Kurul üyelerinin görevden alınmasına yol açabilecek nedenler KVKK m. 21/13'de;

- Seçilmek için gereken şartları taşımadıklarının sonradan anlaşılması,
- Görevleriyle ilgili olarak işledikleri suçlardan dolayı haklarında verilen mahkûmiyet kararının kesinleşmesi,
- Görevlerini yerine getiremeyeceklerinin sağlık kurulu raporuyla kesin olarak tespit edilmesi,
- Görevlerine izinsiz, mazeretsiz ve kesintisiz olarak on beş gün ya da bir yılda toplam otuz gün süreyle devam etmediklerinin tespit edilmesi,
- Bir ay içinde izinsiz ve mazeretsiz olarak toplam üç, bir yıl içinde toplam on Kurul toplantısına katılmadıklarının tespit edilmesi,

olarak sıralanmaktadır.

Yalnızca sayılan hallerden birinin gerçekleşmesi durumunda kurul üyelerinin üyelikleri, kişisel Verileri Koruma Kurulu tarafından sona erdirilebilecektir. Yani, Kurul üyeleri azledilmeme güvencesine sahiptir.

3.1.3. Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun Görevleri

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun görevleri KVKK m. 22'de düzenlenmiştir. Kişisel Verileri Koruma Kurulu, kişisel verilerin temel hak ve özgürlüklere uygun şekilde işlenmesini sağlamayı amaçlamaktadır (KVKK, m. 22/a). Bu hususta ne gibi önlemlerin alınabileceğini belirlemektedir. Veri güvenliğini sağlamaya yönelik olarak veri güvenliğine ilişkin yükümlülüklerin yer aldığı düzenleyici işlemler yapma yetkisine sahiptir. Diğer düzenleyici işlem yapma yetkileri ise veri sorumlusuyla kurumun görev alanı ve işleyişine ilişkindir. Kurul, veri sorumlusunun ve temsilcisinin görev, yetki ve sorumluluklarını belirleyen düzenleyici işlemler ile kurulun görev alanı ve Kurumun işleyişine ilişkin konularda gerekli düzenleyici işlemleri yapmaktadır (KVKK, m. 22/g-e). Özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi için aranan yeterli önlemleri belirlemekte ve veri sorumluları sicilinin tutulmasını sağlamak da Kurulun görevleri arasındadır (KVKK, m. 22/c-d).

Kişisel Verileri Koruma Kurulu, kişisel verilerin korunması hakkının ihlaline ilişkin şikâyetleri inceleme ve karara bağlama yetkisine sahiptir. Şikâyet üzerine veya re'sen görev alanına giren konularda kişisel verilerin kanunlara uygun olarak işlenip işlenmediğini incelemekte ve gerektiğinde bu konuda geçici önlemler almaktadır (KVKK, m. 22/b-c). Kişisel Verileri Koruma Kurumu ayrıca idari yaptırım uygulama yetkisine sahiptir. KVKK' da düzenlenen kabahat eylemlerinin gerçekleşmesi halinde idari yaptırım uygulanmasına karar vermektedir (KVKK, m. 22/ğ).

Kişisel Verileri Koruma Kurulu kurumun; stratejik planını, amaç ve hedeflerini, hizmet kalite standartlarını ve performans kriterlerini belirlemektedir (KVKK, m. 22/ı). Kurumun performansı, mali durumu, yıllık faaliyetleri ve ihtiyaç duyulan başkaca konular hakkında hazırlanan rapor taslaklarını onaylamakta ve yayımlamaktadır (KVKK, m. 22/j). Diğer kurum ve kuruluşlarca hazırlanan ve kişisel verilere ilişkin hüküm içeren mevzuat taslakları hakkında görüş bildirmektedir (KVKK, m. 22/h). Kurumun bütçesini belirlemektedir (KVKK, m. 22/i). Ayrıca taşınmaz alımı, satımı ve kiralanması konularındaki önerileri görüşüp karara bağlamaktadır (KVKK, m. 22/k).

3.2. Kişisel Verileri Koruma Kurumu Başkanlığı

3.2.1. Kişisel Verileri Koruma Kurumu Başkanlığı'nın Oluşumu

Kişisel Verileri Koruma Kurumu Başkanlık teşkilatı, başkan yardımcısı ve hizmet birimlerinden oluşmaktadır. Hizmet birimleri daire başkanlıkları şeklinde teşkilatlanmaktadır (KVKK, m. 25/1). Başkan yardımcısı ve daire başkanları en az dört yıllık yükseköğretim mezunu ve on yıl süreyle kamu hizmetinde bulunmuş kişiler arasından başkan tarafından atanmaktadır (KVKK, m. 25/3).

Başkan ve ikinci başkan kurul üyeleri arasından kurul tarafından seçilirken başkan yardımcısı kurul üyeleri dışından seçilmektedir. Kurumun en üst amiri başkan olup, hem kurulun hem de kurumun başkanı sıfatını taşımaktadır (KVKK, m. 25/7).

3.2.2. Kişisel Verileri Koruma Kurumu Başkanlığı'nın Hizmet Birimleri

KVKK Başkanlığı'nın görevleri, hizmet birimleri aracılığıyla yerine getirilmektedir. 26 Nisan 2018 tarihli ve 30403 sayılı R.G.'de yayımlanan 2018/11296 karar sayılı Kişisel Verileri Koruma Kurumu Teşkilat Yönetmeliği (KVKKTY) m. 13'de hizmet birimleri:

- Veri Yönetimi Dairesi Başkanlığı (KVKKTY, m. 14),
- İnceleme Dairesi Başkanlığı (KVKKTY, m. 15),
- Hukuk İşleri Dairesi Başkanlığı (KVKKTY, m. 16),
- Veri Güvenliği ve Bilgi Sistemleri Dairesi Başkanlığı (KVKKTY, m. 17),
- Rehberlik, Araştırma ve Kurumsal İletişim Dairesi Başkanlığı (KVKKTY, m. 18),
- İnsan Kaynakları ve Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı (KVKKTY, m. 19),
- Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı (KVKKTY, m. 20)

şeklinde düzenlenmiştir.

3.3. Kişisel Verileri Koruma Kurumu Başkanı, İkinci Başkanı ve Başkan Yardımcısı'nın Görevleri

Başkan; Kurul toplantılarını idare etmek, belirlenen stratejilere, yıllık amaç ve hedeflere uygun olarak Kurumun yıllık bütçesi ile mali tablolarını hazırlamak, Kurum Başkanı adına imzaya yetkili personelin görev ve yetki alanını belirlemek gibi Kurumun yönetim ve işleyişine ilişkin her türlü görevi yerine getirmektedir. Bununla birlikte Kurum hizmetlerinin mevzuata, kurumun amaç ve politikalarına, stratejik planına, performans ölçütlerine ve hizmet kalite standartlarına uygun olarak düzenlenmesini, yürütülmesini ve hizmet birimlerinin koordinasyon içinde çalışmasını sağlamakla yükümlüdür. Bu koordinasyonu sağlamak amacıyla hizmet birimlerinden gelen önerilere son şeklini vererek Kurula sunmaktadır. Kurumun diğer kuruluşlarla ilişkilerini yürüterek kurum dışı koordinasyonu sağlamaktadır. Ayrıca lüzum görmesi halinde bazı kararlardan kamuoyunu haberdar etmekte ve bu kararların ne şekilde uygulandığını takip etmektedir. Başkan yardımcısı, daire başkanları ve kurum personeli başkan tarafından atanmaktadır (KVKK, m. 24/3).

İkinci başkan, başkanın olmadığı zamanlarda başkana vekâlet etmekle görevlidir (KVKK, m. 24/4). Başkan Yardımcısı ise başkanlığa ilişkin görevlerinde başkana yardımcı olmakta, ilgili mevzuat ve kurul kararlarıyla verilen görevleri yerine getirmektedir. Yine, hizmet birimleri arasında uyum ve işbirliğini temin ederek kurum içi koordinasyonu sağlamaya çalışmaktadır. Başkan tarafından verilen diğer görevleri yerine getirmekle yükümlüdür.

4. KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMUNUN HUKUKİ NİTELİĞİ

27.09.1984 tarihli ve 3046 sayılı Bakan Yardımcılarının Mali Hakları ve Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun bağlamında Kişisel Verileri Koruma Kurumu'nu "ilişkili kuruluş" olarak nitelendirmek mümkündür. İlişkili kuruluş, ayrı bir tüzel kişiliği olan, bakanlıkla hiyerarşik bir bağlantısı olmayan; aynı zamanda bakanlığın idari vesayet denetimine çok sınırlı şekilde tabi olan özerk kuruluşlardır (Gözler, 2009, s. 270). 09.07.2018 Tarih ve 30473 Sayılı R.G'de yayımlanan 703 No'lu KHK ile Kişisel Verileri Koruma Kurumu Cumhurbaşkanının görevlendireceği bir bakan ile ilişkilendirilmiştir.

Anayasa m. 123 gereği, idare kuruluş ve görevleriyle bir bütündür. İdareyi oluşturan kurum ve kuruluşlar ilk bakışta her ne kadar parçalanmış bir görünüm gösterebilirler de gerek kuruluş gerekse görevleri yönünden birbirlerinden bağımsız düşünülemezler. İdareyi oluşturan her bir kurum ve kuruluş "kanuni idare ilkesi" uyarınca varlığını kanundan ya da kanunun açıkça verdiği yetkiden almaktadır (Gözler, 2009, s. 136). Bu kurum ve kuruluşlar birbirlerinden kopuk olarak değil birbirleriyle bir uyum içerisinde faaliyetlerini yürütmek zorundadırlar.

İlişkili kuruluşların bakanlıklarla ilişkilendirilmesi, idarenin bütünlüğü ve koordinasyonu açısından; yönetsel açıdan değildir. Bu bakımdan Kişisel Verileri Koruma Kurumu'nun ilişkili kuruluş olarak nitelendirilmesi "idarenin bütünlüğü ilkesi"nin doğal bir sonucudur (Yıldırım, ve diğerleri, 2016, s. 31).

5. KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMUNUN İŞLEVLERİ

5.1. Regülasyon

Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar uzmanlık gerektiren, hızla gelişen ve değişen alanların regülasyonunu amaçlamaktadır (Erdoğan, 2016, s. 595). Türkçe 'de terim olarak tam bir karşılığı bulunmayan regülasyon, belli bir faaliyete ilişkin olarak "oyunun kurallarının belirlenmesi", "bu kurallara riayetini sağlanması" ve "sektörü veya bir alanı düzgün bir rekabet ortamına ve plüralist bir yapıya doğru sevk etme" olarak tanımlanmaktadır (Yaşar & Cabioğlu Güler, 2016, s. 71; Ulusoy, 1999, s. 6; Sobacı, 2006, s. 168).

Birçok ülkede yasama organı bu alanlarla ilgili düzenleme yapma yetkisini bir kanunla Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlara bırakmaktadır (Sobacı, 2006, s. 169). Nitekim, TBMM KVKK ile veri güvenliğine ilişkin yükümlülükleri belirlemek amacıyla düzenlemeler yapma; kişisel verilerin silinmesine, yok

edilmesine veya anonim hale getirilmesine ilişkin usul ve esasları belirleme; veri sorumlusu ve temsilcisinin görevi yetki ve sorumluluklarına ilişkin düzenleme yapma; özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi için aranan yeterli önlemleri belirleme, kurulun görev alanı ve kurumun işleyişine ilişkin gerekli düzenleyici işlemleri yapma yetkisini Kişisel Verileri Koruma Kurumu'na bırakmıştır (KVKK, m. 22).

5.2. Denetim

Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar ilgili oldukları alanlara ilişkin kanunlara ve düzenleyici işlemlere uyulup uyulmadığını denetleme yetkisine sahiptirler (Talat Aslan, 2010, s. 34; Tan, 2000, s. 10). Denetim faaliyetini re'sen yapabilecekleri gibi şikâyet üzerine de yapabileceklerdir. Bu amaçla, gerekli gördükleri bilgi ve belgeyi ilgililerden isteme, onların bilgilerine başvurma ve gerektiğinde yerinde incelemeler yapma yetkileri bu kurumlara verilmiştir. Ayrıca, yasama organı bazı Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlara ilgilileri dinlemenin ötesinde, belgelere el koyma gibi zorlayıcı yetkileri de devredebilmektedir (Akıncı, 1999, s. 133). Kişisel Verileri Koruma Kurumu şikâyet üzerine ya da re'sen kişisel verilerin kanuna uygun olarak işlenip işlenmediğini denetlemek ve gerektiğinde geçici önlemler almak ile yetkilendirilmiştir (Korkmaz, 2016, s. 138).

5.3. Uyuşmazlık Çözme

Uyuşmazlıkları çözme görevi kural olarak yargı organlarına aittir. Ancak Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların faaliyet gösterdikleri alanların teknik bilgi gerektirmesinden dolayı bir idare mahkemesi hakiminin, bu alanlarda ortaya çıkan uyuşmazlıkları Düzenleyici ve Denetleyici Kurum uzmanlarına oranla çözmesi daha zor gözükmektedir. Bu sebeple bazı Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar, kendi görev alanlarıyla ilgili çıkacak uyuşmazlıkları çözmekle yetkilendirilmektedir (Örs, 2015, s. 31; Talat Aslan, 2010, s. 35).

Kişisel Verileri Koruma Kurumu, kendine özgü bir usulle uyuşmazlıkları çözme işlevini yerine getirmektedir. Kişisel Verileri Koruma Kurumu'nun karar organı olan Kişisel Verileri Koruma Kurulu şikâyet üzerine veya re'sen yaptığı incelemeler sonucunda bir ihlal tespit ederse, bu hususla ilgili hukuka aykırılıkların veri sorumlusu tarafından giderilmesine karar vererek uyuşmazlığı çözmeye çalışmaktadır (Korkmaz, 2016, s. 138).

5.4. Yaptırım Uygulama

Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar, yapmış oldukları denetimler sonucunda tespit ettikleri hukuka aykırılıkların ilgilileri hakkında bazı yaptırımları doğrudan doğruya uygulama yetkisi ile donatılmışlardır (Şanlısoy & Özcan, 2006, s. 109). Yaptırım uygulama yetkisi Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların kendilerine terk edilen alanlarda düzenleme ve düzenlemeye uygun davranılıp davranılmadığını denetleme yetkisinin bir uzantısıdır. Kişisel Verileri Koruma Kurumu'nun yaptırım uygulama yetkisi KVKK'nun "kabahatler" başlıklı 18. maddesinde düzenlenmiştir. KVKK m. 18'e göre;

- Aydınlatma yükümlülüğünü yerine getirmeyenlere 5.000 TL'den 100.000 TL'ye kadar,
- Veri güvenliğine ilişkin yükümlülüklerini yerine getirmeyenlere 15.000 TL'den 1.000.000 TL'ye kadar,
- Şikâyet üzerine ya da re'sen inceleme neticesinde kurul tarafından verilen kararları yerine getirmeyenlere 25.000 TL'den 1.000.000 TL'ye kadar,
- Veri Sorumluları Siciline kayıt ve bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket edenlere 20.000 TL'den 1.000.000 TL'ye kadar

idari para cezası verilmektedir.

5.5. Görüş Bildirme

Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların karar alma, düzenleme yapma, denetleme ve yaptırım uygulama işlevlerinin yanında; kendi faaliyet alanlarına ilişkin konularda özel hukuk kişilerine veya kamu hukuku tüzel kişilerine görüş bildirme işlevi de bulunmaktadır (Tan, 2000, s. 11). Kişisel Verileri Koruma Kurumu diğer kurum ve kuruluşlarca hazırlanan ve kişisel verilere ilişkin hüküm içeren mevzuat tasarıları hakkında görüş bildirme hususunda da yetkilendirilmiştir (KVKK, m. 22/1-h).

6. KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMUNUN ÖZELLİKLERİ

6.1. Özerklik

Kişisel Verileri Koruma Kurulu, KVKK m. 21 uyarınca bu kanun ve diğer mevzuatla verilen görev ve yetkilerini kendi sorumluluğu altında, bağımsız olarak yerine getirmekte ve kullanmaktadır. Her ne

kadar ilgili maddede “bağımsızlık” denmiş olsa da bu terim devletin egemenlik yetkisi ve yargı erkiyle ilişkilidir. İdare içerisinde yer alan diğer kurum ve kuruluşların bağımsızlığından değil ancak özerkliğinden söz edilebilecektir. Ayrıca KVKK m. 19’ da “*Bu Kanunla verilen görevleri yerine getirmek üzere, idari ve mali özerkliğe sahip ve kamu tüzel kişiliğini haiz Kişisel Verileri Koruma Kurumu kurulmuştur*” denilerek idari ve mali özerkliğe işaret edilmiştir.

6.1.1. İdari Özerklik

6.1.1.1. Organik Özerklik

Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların karar organına seçilen kurul üyelerinin atanma usulleri, görev süreleri ve görevden alınmama hususlarında bazı güvencelere sahip olması “organik özerklik” olarak ifade edilmektedir (Akyılmaz, Sezginer, & Kaya, 2012, s. 354; Örs, 2015, s. 32; Tan, 2000, s. 8,9; Sobacı, 2006, s. 165). Kişisel Verileri Koruma Kurulu üyelerinin görev süreleri, atanma ve görevden alınma usulleri kanunda net bir biçimde düzenlenmiştir. Örneğin; KVKK m. 21/13’de düzenlenen haller dışında kurul üyelerinin görevlerine son verilmesi mümkün değildir. Sağlanan bu güvence ile kurumun organik özerkliği teminat altına alınmaktadır.

6.1.1.2. İşlevsel Özerklik

Bir kamu kurumunun karar alma ve bu kararları uygulama sürecine yürütme organı içerisindeki hiçbir makam veya kişinin etki edememesi “işlevsel özerklik” olarak ifade edilmektedir (Örs, 2015, s. 36; Sobacı, 2006, s. 167). Yürütme organı içerisinde yer alan herhangi bir makam veya kişinin Kişisel Verileri Koruma Kurumu’nun işlem ve eylemlerinin geçerliliği üzerinde bir etkisi bulunmamaktadır (Kağıtçıoğlu, 2016, s. 88). Yasama organı işlevsel özerkliği teminat altına almak amacıyla kurumun eylem ve işlemlerini idari vesayet denetimi ve hiyerarşik denetim kapsamı dışında bırakmıştır. Ancak yürütme organının diğer ilişkili kurum ve kuruluşlar üzerinde olduğu gibi Kişisel Verileri Koruma Kurumu üzerinde kapsamı oldukça dar olan kendine özgü bir denetim yetkisi bulunmaktadır (Kağıtçıoğlu, 2016, s. 91).

6.1.2. Mali Özerklik

Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların ayrı ve kendilerine ait bütçeleri bulunmaktadır (Gözler, 2009, s. 490). Bu kurumların kendilerinden beklenen hizmeti yerine getirebilmesi için giderleriyle orantılı olarak parasal yönden desteklenmesi gerekmektedir (Örs, 2015, s. 48). Kişisel Verileri Koruma Kurumu, KVKK m. 19 gereğince mali özerkliğe sahiptir (Kağıtçıoğlu, 2016, s. 91). Kurumun bütçesi;

- Genel bütçeden yapılacak hazine yardımları,
- Kuruma ait taşınır ve taşınmazlardan elde edilen gelirler,
- Alınan bağış ve yardımlar,
- Gelirlerin değerlendirilmesinden elde edilen gelirler ile diğer gelirlerden oluşmaktadır.

Kurumun yıllık bütçesi, belirlenen stratejilere, yıllık amaç ve hedeflere uygun olarak başkan tarafından hazırlanır. Başkan tarafından hazırlanan bütçe, kurulca kabul edilmesinin ardından 5018 sayılı Kanunda belirtilen usul ve esaslara göre TBMM tarafından belirlenmektedir (Kağıtçıoğlu, 2016, s. 91).

6.2. Kurul Tipi Yapılanma

Kurul tipi yapılanma Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların özerkliğini tehlikeye düşürecek etkilerin azaltılması amacıyla tercih edilmektedir (Örs, 2015, s. 48; Karacan, 2001, s. 13). Bu kurumların politikalarında istikrar ve süreklilik, siyasi baskılardan izole edilmiş olan kişiler arasından tayin edilmiş uzmanlardan oluşacak bir kurul ile mümkündür. Bu sebeple Kişisel Verileri Koruma Kurumu’nun karar organı kurul tipi yapılanmış ve Kişisel Verileri Koruma Kurulu ismini almıştır.

6.3. Kamu Tüzel Kişiliğine Sahip Olma

Ayrı bir kamu tüzel kişiliğine sahip olma, Düzenleyici ve Denetleyici Kurum olmanın olmazsa olmazı değilken Türkiye’de Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların ayrı bir kamu tüzel kişiliğine sahip oldukları görülmektedir (Akyılmaz, Sezginer, & Kaya, 2012, s. 355). Kişisel Verileri Koruma Kurumu’nun kamu tüzel kişiliğine haiz olduğu KVKK m. 19’da düzenlenmiştir.

7. KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU’NUN DENETİMİ

7.1. İdari Denetim

Kurum üzerinde hiyerarşik denetim ya da idari vesayet denetimi bulunmamaktadır. Ancak ilişkilendirilen idari makamın, Düzenleyici ve Denetleyici Kurumun hukuka aykırı olduğunu

düşündüğü işlemlerine karşı idari yargı yerlerinde iptal davası açması mümkündür (Günday, 2001, s. 73-79; Ulusoy, 1999, s. 97). Ayrıca kurum yıllık faaliyet raporunu Cumhurbaşkanlığı'na sunmaktadır. Bu denetimin, kurumun faaliyetlerine ilişkin kendine özgü bir idari denetim olduğunun söylenmesi mümkündür (Kağıtçıoğlu, 2016, s. 90).

7.2. Mali Denetim

Kişisel Verileri Koruma Kurumu 5018 sayılı Kanun'un ek (III) sayılı cetvelinde Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar arasında sayılmıştır. Bu kurumların mali denetimleri Sayıştay tarafından yapılmaktadır. Diğer Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlardan farklı olarak kurumun bağımsız bir denetim şirketine dış denetim yaptırması KVKK'da öngörülmemiştir (Kağıtçıoğlu, 2016, s. 92).

7.3. Devlet Denetleme Kurulu Denetimi

Anayasa m. 108'de yer alan düzenleme gereğince, tüm kamu kurum ve kuruluşları DDK'nın denetimine tabidir. DDK'nın denetleyemeyeceği kuruluşlar arasında ise Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar sayılmamaktadır. Bu sebeple DDK'nın, Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar üzerinde denetim yapma yetkisinin olduğunu söylemek mümkündür (Aydın, Aktel, & Avşar, 2005, s. 114). Hukuki niteliği itibarıyla bir Düzenleyici ve Denetleyici Kurum olan Kişisel Verileri Koruma Kurumu'nun eylem ve işlemleri üzerinde DDK'nın denetim yapma yetkisi bulunmaktadır.

7.4. Parlamento Denetimi

Parlamentonun kamu kurum ve kuruluşları üzerinde doğrudan bir denetim yapma yetkisi bulunmamaktadır. Parlamento yazılı soru vasıtasıyla bakanlıklar aracılığıyla kamu kurum ve kuruluşları üzerinde dolaylı olarak denetim yapmaktadır. Ancak diğer kamu kurum ve kuruluşlarından farklı olarak Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlara herhangi bir müdahalede bulunamayan bakanların, parlamento önünde hesap vermesi düşünülemeyecektir (Şanlısoy & Özcan, 2006, s. 111). Bu denetim eksikliği Kişisel Verileri Koruma Kurumu bakımından kuruma ait yıllık faaliyet raporlarının TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu'na sunulması yoluyla giderilmektedir (Kağıtçıoğlu, 2016, s. 91).

7.5. Kamu Görevlileri Etik Kurulu Denetimi

Kamu Görevlileri Etik Kurulu'nun görevi 5176 Sayılı Kanun'un 3. maddesinde düzenlenmiştir. Etik Kurulu, kamu görevlilerinin görevlerini yürütürken uymaları gereken etik davranış ilkelerini belirlemek, etik davranış ilkelerinin ihlali iddiaları üzerine gerekli inceleme ve araştırmayı yapmak ve sonucu ilgili makamlara bildirmek, kamuda etik kültürünü yerleştirmek üzere çalışmalar yapmak veya yaptırmak ve bu konuda yapılacak çalışmalara destek olmakla yetkilendirilmiştir.

Etik Kurulu, genel bütçeye dâhil daireler, katma bütçeli idareler, kamu iktisadi teşebbüsleri, döner sermayeli kuruluşlar, mahalli idareler ve bunların birlikleri, kamu tüzel kişiliğine haiz kurul, üst kurul, kurum, enstitü, teşebbüs, teşekkül, fon ve sair adlarla kurulmuş olan bütün kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan; yönetim ve denetim kurulu ile kurul, üst kurul başkan ve üyeleri dâhil tüm personeli denetlemektedir (Kayar, 2015, s. 19). Bu sebeple Etik Kurulu'nun kamu tüzel kişiliğine haiz bir üst kurul olan Kişisel Verileri Koruma Kurumu personeli ve üyeleri üzerinde denetim yetkisi bulunmaktadır.

7.6. Ombudsman Denetimi

Ombudsmanlık Kurumu, idari işlem ve eylemlerde insan haklarına saygılı olunması, kişi hak ve özgürlüklerinin korunması ve yurttaşların idareye karşı koruması amacıyla kurulmuş bir kurumdur (Tutal, 2013, s. 520). Kurum bahsi geçen konularda yaptığı denetim sonucunda idarelere bağlayıcı olmayan önerilerde bulunmaktadır (Yaşar, İdare Hukuku, 2014, s. 129). 6328 sayılı Kanun m. 5'deki istisnai kurumlar arasında Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar sayılmadığından kanunda bahsi geçen "idare" kavramı Düzenleyici ve Denetleyici Kurumları da kapsamaktadır. Bu sebeple hukuki niteliği itibarıyla Düzenleyici ve Denetleyici Kurum olan Kişisel Verileri Koruma Kurumu'nun işlem ve eylemleri ombudsman denetimine tabidir.

7.7. Yargı Denetimi

Düzenleyici ve Denetleyici kurumlar, niteliği itibarıyla bir kamu kurumu olduğu için "kanuni idare ilkesine" tabidir (Yaşar & Cabioğlu Güler, Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların Yetkileri Kapsamında Kamu Gücü İlişkisi, 2016, s. 74). Bu kurumların işlemleri diğer kamu kurum ve kuruluşlarının yapmış olduğu idari işlemlerden farklı değildir. Bu sebeple kararları yargı denetimine tabidir (Sobacı, 2006, s. 172)(Sever, 2015, s. 205). Böylece bu kurumların faaliyetlerinden doğacak olumsuz durumlar yargı

eliyle giderebilmektedir (Yaşar & Cabioğlu Güler, Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların Yetkileri Kapsamında Kamu Gücü İlişkisi, 2016, s. 74). Kişisel Verileri Koruma Kurumu'nun işlem ve eylemleri de idari yargı denetimine tabidir. Kurumun idari para cezası dışındaki idari işlem ve eylemlerine karşı 2547 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu hükümleri; Kurumun uyguladığı idari para cezalarına karşı ise 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümleri uyarınca görevli ve yetkili yargı yerinde dava açılabilir.

8. SONUÇ

Türkiye, 2010 yılında yapılan Anayasa değişikliğiyle kişisel verilerin korunması hakkını, özel hayatın gizliliği hakkından bağımsız bir hak olarak tanıyarak bu hakka anayasal bir statü kazandırmıştır. Teknolojik, ekonomik, hukuki ve siyasi pek çok sebep bu hakkın tam ve etkin bir şekilde korunmasını zorunlu kıldığından Kişisel Verileri Koruma Kurumu (KVKK) 2016 yılında kurulmuştur.

Kişisel Verileri Koruma Kurumu, uzmanlık gerektiren, hızla gelişen ve değişen kişisel verilere ilişkin alanın regülasyonunu amaçlamaktadır. Şikâyet üzerine ya da re'sen kişisel verilerin kanuna uygun olarak işlenip işlenmediğini denetleyerek lüzum gördüğünde geçici tedbirler almaktadır. Yapmış olduğu denetimler sonucunda ilgililer hakkında bazı yaptırımları doğrudan uygulama ve kendi görev alanıyla ilgili çıkacak uyuşmazlıkları çözme yetkisine sahiptir. Ayrıca görev alanına ilişkin konularda özel hukuk kişilerine veya kamu hukuku tüzel kişilerine görüş bildirme işlevi bulunmaktadır.

Kişisel Verileri Koruma Kurumu ayrı bir kamu tüzel kişiliğine sahiptir. Kurum, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu m. 19 ve m. 21'de yer aldığı üzere mali ve idari yönden özerktir. Karar organının kurul tipi yapılanması Kurum'un özerk yapısını pekiştirmiştir. Herhangi bir bakanlıkla hiyerarşik bağlantısı bulunmayan Kurum, vesayet denetimine de tabi değildir. Kurum'un "idarenin bütünlüğü ilkesi" gereği ilgili bakanlıklarla koordinasyon ve iş birliği içerisinde bulunması gerekmektedir. Bu sebeple Kurum, yıllık faaliyet raporunu Cumhurbaşkanlığı'na sunmak suretiyle kendine özgü bir idari denetimden geçmektedir.

Sonuç olarak bahsedilen işlevleri ve yapısal özellikleri dikkate alındığında Kişisel Verileri Koruma Kurumu hukuki niteliği itibarıyla düzenleyici ve denetleyici bir kurumdur. Kurum, idari teşkilat içerisinde ilişkili kuruluşlar arasında yer almaktadır.

KAYNAKÇA

- Akıncı, M. (1999). *Bağımsız İdari Otoriteler ve Ombudsman*. İstanbul: Beta yayınları.
- Akyılmaz, B., Sezginer, M., & Kaya, C. (2012). *Türk İdare Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Aydın, V., Aktel, M., & Avşar, N. (2005). Neo-Liberal Düşüncenin Türkiye Bağlamında Yeni Yönetimsel Aktörleri: Bağımsız İdari Otoriteler-Üst Kurullar. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1).
- Council of Europe. (1950, 11 04). European Convention on Human Rights. Rome. 06 01, 2018 tarihinde <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/rms/0900001680063765> adresinden alındı
- Council of Europe. (1981, 01 28). Convention for the Protection of Individual with Regard to Automatic Processing of Personal Data. Strasbourg.
- Council of Europe. (2001, 11 08). Additional Protocol to the Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data regarding supervisory authorities and transborder data flows. Strasbourg. 06 01, 2018 tarihinde <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/rms/0900001680080626> adresinden alındı
- Çekin, M. S. (2016), "6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Hakkında Kanunun Big Data (Büyük Veri) ve İrade Serbestisi Açısından Değerlendirilmesi", 05 31, 2018 tarihinde <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/291147> adresinden alındı
- Doğan, A. C. (2015, Nisan). Kişisel Verilerin Korunması, Muhafazası ve Paylaşımı. http://www.masak.gov.tr/userfiles/file/kisisel_verilerin_korunmasi_ve_paylism_rehberi.pdf adresinden alındı
- Erdoğan, G. (2016). Bağımsız İdari Otoriteler. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 7(24).

- European Data Protection Supervisor. (2018, 03 23). Guidelines on the protection of personal data in IT governance and IT management of EU institutions. 06 01, 2018 tarihinde https://edps.europa.eu/sites/edp/files/publication/it_governance_management_en.pdf adresinden alındı
- Gözler, K. (2009). *İdare Hukuku* (Cilt 1). Bursa: Ekin Yayınevi.
- Günday, M. (2001). Bağımsız İdari Otoriteler. *Bağımsız İdari Otoriteler - Panel*. Ankara: Rekabet Kurumu Yayınları.
- IDPPCC. (2001, September 24-26). Accreditation Features of Data Protection Authorities . *23rd International Conference of Data*. Paris.
- Kağıtçıoğlu, M. (2016). Kişisel Verileri Koruma Kurumuna İdare Hukuku Çerçevesinden Bir Bakış. *Aurum Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 77-99.
- Karacan, A. İ. (2001). Özerk Kurumların Özerkliği. *Rekabet Dergisi*(8).
- Kayar, N. (2015). *İdari Yargı Kurulu ve İşleyişi* (3. b.). Bursa: Ekin Yayınevi.
- Kişisel Verileri Koruma Kurumu. (tarih yok). *Ulusal ve Uluslararası Alanda Kişisel Verilerin Korunmasına Duyulan İhtiyaç*. 05 31, 2018 tarihinde <https://www.kvkk.gov.tr/yayinlar/ULUSAL%20VE%20ULUSLARARASI%20ALANDA%20K%4%B0%20C5%9E%20C4%B0SEL%20VER%20C4%B0LER%20C4%BON%20KORUNMASINA%20DUYULAN%20C4%B0HT%20C4%B0YA%20C3%87.pdf> adresinden alındı
- Korkmaz, İ. (2016). Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Bir Değerlendirme. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*(124).
- OECD. (2013, 07 11). OECD GUIDELINES GOVERNING THE PROTECTION OF PRIVACY AND TRANSBORDER FLOWS OF PERSONAL DATA. 06 01, 2018 tarihinde <https://www.oecd.org/sti/ieconomy/2013-oecd-privacy-guidelines.pdf> adresinden alındı
- Oğuşgil, V. A. (2014). AB'ye Üye Devletlerde Veri Koruma ve Denetleme Kurumlarının Bağımsızlığı ve Olası Türkiye Örneği. *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(2), 203-232.
- Örs, C. O. (2015). Bağımsız İdari Otoritelerin Doğuşu, Gelişimi ve Türkiye Örneği. *İzmir Barosu Dergisi*, 80(3).
- Sever, D. Ç. (2015). Türkiye'de Düzenleyici Kurumların Yapısı, İşlevi ve Dönüşümü. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 64(2).
- Sobacı, M. Z. (2006). Türk İdari Teşkilatındaki "Adalar": Bağımsız İdari Otoriteler. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 55(2).
- Şanlısoy, S., & Özcan, A. (2006). Türkiye'de Bağımsız Düzenleyici Kurumların Bağımsızlığı. *Siyasa*, 2(3-4).
- Talat Aslan, N. (2010). Yönetimin Yeni Yapıtaşları Bağımsız İdari Otoriteler: "Yavru Leviathanlara Doğru". *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*(59).
- Tan, T. (2000). Bağımsız İdari Otoriteler. *Perşembe Konferansları - 4*. Ankara: Rekabet Kurumu Yayınları.
- The European Parliament and The Council of The European Union. (1995, 11 23). Directive 95/46/EC of The European Parliament and of The Council of 24 October 1995 on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data. *Official Journal of European Union*(L 281). <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31995L0046:en:HTML> adresinden alındı
- The European Parliament and The Council of The European Union. (1999, 11 23). European Parliament and Council Directive 95/46/EC (Protection of personal data). *Official Journal*(L 281). 05 31, 2018 tarihinde <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:l14012&from=EN&isLegisum=true> adresinden alındı
- The European Parliament and The Council of The European Union. (2016, 05 04). REGULATION (EU) 2016/679 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL. *Official Journal of*

European Union(L 119/1). 06 01, 2018 tarihinde <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32016R0679:en:HTML> adresinden alındı

Turan, M. (2017, Nisan-Haziran). Kişisel Verilerin Korunmasında Bir Yaklaşım: Veri Modelleme. *Türkiye Kalkınma Bankası Yayını*(84).

Tutal, E. (2013). İdarenin Denetimi ve Kamu Denetçiliği Kanunu. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 4(13).

Ulusoy, A. (1999). Bağımsız İdari Kurumlar. *Danıştay Dergisi*(100).

United Nation General Assembly. (1993, 12 20). Principles relating to the Status of National Institutions (The Paris Principles). 06 01, 2018 tarihinde <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/StatusOfNationalInstitutions.aspx> adresinden alındı

Ünver, A. (2016, 02 19). Türkiye'de Veri Gizliliği ve Gözetimi: Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısının Değerlendirmesi. *Ekonomi ve Dış Politika Araştırmaları Merkezi*.

Yaşar, H. N. (2014). *İdare Hukuku*. İstanbul: Der Yayınları.

Yaşar, H. N., & Cabioğlu Güler, S. S. (2016). Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların Yetkileri Kapsamında Kamu Gücü İlişkisi. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 20(4).

Yıldırım, T., Yasin, M., Kaman, N., Özdemir, H. E., Üstün, G., & Okay Tekinsoy, Ö. (2016). *İdare Hukuku* (Güncellenmiş 6 Baskıdan Tıpkı Baskı b.). İstanbul: Oniki Levha Yayıncılık.